

Kajaanin yliopistokeskus
Kokkolan yliopistokeskus Chydenius
Lahden yliopistokeskus
Mikkelin yliopistokeskus
Porin Yliopistokeskus
Seinäjoen yliopistokeskus

Lausunto Sivistysvaliokunnalle: HE 211/2022 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030.

Yliopistokeskusten yhteistyöfoorumi (Kajaanin, Kokkolan, Lahden, Mikkelin, Porin ja Seinäjoen yliopistokeskukset) kiittää lausuntopyynnöstä koskien Hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030.

Yliopistokeskukset ovat useamman yliopiston ja kaupungin välisiin sopimuksiin perustuvia kokonaisuuksia ja osa Suomen yliopistojärjestelmää. Ne toimivat useiden yliopistojen yhteistyöalustoina ja verkostoituvat alueilla yritysten ja kuntien kanssa. Yliopistokeskukset ovat alueellisia osaamiskeskuksia, joissa tehdään yhteistyötä alueen elinkeinoelämän ja muiden sidosryhmien kuten koulutusorganisaatioiden kanssa. Jokaisella yliopistokeskuksella on oma profiilinsa, joka lähtee alueen tarpeista. Näin voidaan maksimoida yhteiskunnallinen vaikuttavuus.

Hallituksen esityksen tavoitteena on lisätä Suomen tutkimus- ja kehittämispanostuksia, joilla pyritään parantamaan tuottavuutta ja kilpailukykyä sekä sitä kautta tuetaan pitkän aikavälin talouskasvua ja vahvistetaan hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus pohjaa. TKI-toiminnalla voidaan myös lisätä osaamista ja tuottaa ratkaisuja yhteiskunnallisiin haasteisiin, kuten teknologisia ratkaisuja vihreää siirtymää tukevien tuotteiden ja palvelujen perustaksi. Tutkimuksen rahoittaminen lisää suoraan tutkitun tiedon määrää ja epäsuorasti tutkimukseen perustuvan koulutuksen volyymiä ja laatua.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta. Esityksen tavoitteena on parantaa valtion T&K-rahoituksen ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä. Lain tavoitteena on varmistaa valtion T&K-rahoituksen tasainen kasvu vuoteen 2030 saakka. Laissa säädettäisiin myös tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen käyttöä koskevasta suunnitelmasta, joka osaltaan lisäisi rahoituksen ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä. Esityksellä tavoitellaan TKI-toimintaympäristön ennakoitavuuden ja kannustavuuden parantamista ja sitä kautta tutkimus- ja kehittämisinvestointien merkittävää kasvua Suomessa. Koko kansantalouden tasolla Suomen tavoitteena on nostaa tutkimus- ja kehittämisen osuus neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää myös yksityisen sektorin tutkimus- ja kehittämisinvestointien merkittävää kasvua.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen varmistaminen lailla on kannatettava asia. Valtio ei voi olla passiivinen aktiivisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan suhteen. Tärkeää on jo tutkimus- ja kehittämistyö sinällään. Toisaalta valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnalla aktivoidaan myös yksityistä sektoria panostamaan tähän työhön.

Pitkäjänteinen osaamisen kehittäminen ja osaamisen varmistaminen:

Korkeatasoinen tutkimustoiminta edellyttää pitkäjänteisyyttä. Suomi voi pärjätä vain korkeatasoisella osaamisella, jonka taustalta löytyy hyvin usein tutkimus. Tästä johtuen sekä tieteelliseen että yhteiskunnallisesti vaikuttavaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan panostaminen on tärkeä investointi tulevaisuuteen.

Alueelliset erot ja TKI pienissä yrityksissä

Koska alueelliset erot suurten ja pienten yritysten sijoittumisessa ja mahdollisuuksissa toimia eri alueilla, tulisi löytää keinoja kannustaa yrityksiä TKI-toiminnan lisäämiseen. Alueellisesti yritysten mahdollisuudet löytää osaavia TKI-kumppaneita yliopistoista/yliopistojen kanssa ei ole Suomessa tasa-arvoista yliopistojen sijoittumisesta johtuen. Tässä yliopistokeskusten toiminnalla on suuri rooli.

Rahoituksen vaikuttavuuden seuraaminen:

Yksityisen rahoituksen kehitystä tulee seurata. Mikäli yksityinen rahoitus ei kasva, tulee etsiä syitä. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen suunnitelmassa tulee analysoida syitä mistä riittämätön kehitys johtuu.

Kumppanuusratkaisut yritysten ja korkeakoulujen kesken:

Tarvittaessa rahoitusta tulee kanavoida erityisesti yhteistyöhön ja kumppanuuksien varaan rakennettuun tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Nykymaailmassa hyvin tiivis ekosysteeminen yhteistyö synnyttää uutta ja se tuleeikin olla tavoitteena. Erityisesti pieniä- ja keskikokoisia yrityksiä voidaan tukea arkisten kumppanuusratkaisujen avulla. Näiden uudenlaisten kumppanuuksien rakentamisessa esimerkiksi suomalaiset yliopistokeskukset tekevät työtä.

Yliopistokeskusten yhteistyöfoorumi

Kajaanin yliopistokeskus, johtaja Vesa Virtanen
Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, johtaja Marko Aittola
Lahden Yliopistokampus, pääsihteeri Minna-Maija Salomaa
Mikkelin yliopistokeskus, pääsihteeri Matti Malinen
Porin yliopistokeskus, johtaja Tarmo Lipping
Seinäjoen yliopistokeskus, tutkimusjohtaja Juha Alarinta

Lisätietoja lausunnosta antaa tarvittaessa pääsihteeri Minna-Maija Salomaa, Lahden Yliopistokampus
minna-maija.salomaa@lahdenyliopistokampus.fi, p. 050 5958853